

BILTEN br. 13
oktobar, 2003

SUSRET

druga nedelja oktobra

"Najveća zagonetka je čovek sam sebi." Tim rečima pesnik Novalis izražava istinu koja svakoj duši, koja dublje oseća, može biti dobro poznata. Jer, šta mi znamo o nama samima? Odakle dolazimo, kuda idemo, ko smo mi zaista - mi to u suštini ne znamo.

Možda je jedna od najvećih šteta primitivno-materijalističkog posmatranja čoveka, što se od detinjstva podstičemo na sugestivne prividne odgovore na ova pitanja. Zato sudbina onda mora uvek ponovo malo da nas protrese, ne bi li začutili sami pred sobom.

Nisu li možda turbulentni događaji našeg veka bure, koje treba da nas kao čovečanstvo razdrmaju, sve dok se konačno ne probudimo iz svojih materijalističkih snova?

Mihailo ratuje sa aždajom. U legendama i bajkama nam je ta aždaja predstavljena kao mnogoglavo biće. Nije li to rečita slika za devet puta okretnu visprenost, koja za sve ima prebrze, gotove odgovore? Ona može biti pobeđena tek kada joj se odrube njene glave.

Jesen nas zove u jedno takvo udubljenje, koje ućutkuje glavu, tako da srce može da govori. A gde govori srce, tu zrači toplina, budi se sunčano biće.

Ich kann im Innern neu belebt
Erfühlen eignen Wesens Weiten
Und krafterfüllt Gedankenstrahlen
Aus Seelensonnenmacht
Den Lebensrätseln lösend spenden,
Erfühhung manchem Wunsche leihen,
Dem Hoffnung schon die Schwingen lähmte.

Ja mogu u nutrini ponovo oživljena
Da osetim širine sopstvenog bića
I ispunjena snagom da zračenje misli
Iz moći duševnog Sunca
Darujem zagonetkama života rešavajući ih,
Pružim ispunjenje ponekoj želji,
Čijoj se nadi već slomiše krila.

treća nedelja oktobra

Mnogim ljudima jako teško pada da se sasvim umire. Odstraniti sve brižne misli koje nas opsedaju. Ništa ne hteti, sve želje ućutkati. To su sposobnosti koje se mogu steći jedino redovnom vežbom. Što je nemirnija okolina, to je više snage neophodno za njih. A ta snaga, da se stvori mir u našem hektičnom svetu, izuzetno je lekovita. Ako raspoložemo sa njom, možemo postati pravi pomagači.

Jezero koje se nemirno talasa, može jedino izobličiti zvezdano nebo odslikavajući ga. Tek kada njegova površina postane mirna, ono odslikava zvezde u punoj jasnosti. Tako i mi činimo našu dušu podesnom za jasno mišljenje, kada uđemo u mirnoću posmatranja. Pri tome je relativno svejedno šta posmatramo. Jedino je važno da ono što gledamo oživi naše začuđeno interesovanje. Tada takođe učimo da kao iznutra gledamo misli i da ih činimo sve jasnijim i jasnijim.

Na taj način se dolazi na to, da kroz sopstveni doživljaj sagledamo da misli nisu manje stvarne od onoga što nam pokazuju oči. Počinjemo da budemo vidoviti u doslovnom smislu. Tamo u nutrini, gde je dotad bilo tamno, postaje sve svetlije i svetlije od našeg pogleda.

Jasno mišljenje je svetlo koje nam otkriva unutrašnji svet. O njemu govore reči Rudolfa Štajnera za ovu nedelju:

Sich selbst des Denkens Leuchten
Im Innern kraftvoll zu entfachen,
Erlebtes sinnvoll deutend
Aus Weltengeistes Kräftequell,
Ist mir nun Sommererbe,
Ist Herbstesruhe und auch Winterhoffnung.

Sama sebi svetlost mišljenja
U nutrimi snažno da rasplamsam,
Doživljeno tumačeći sa puno smisla
Iz izvora snaga duha sveta,
To mi je sada nasleđe leta,
Mir jeseni, a i nada zime.

(Iz knjige "Učiti disati sa zemljom" od Ditera Hornemana. Prevela sa nemačkog Anica Milović)

Kurs euritmije u Zrenjaninu

Nataša Kraus i Valentina Jatsenko su 4. i 5. oktobra ove godine održale kurs euritmije u Zrenjaninu. Kurs je sledio kao prirodan nastavak dvoipogodišnje saradnje Nataše i zrenjaninske studentske euritmijske grupe. Ovoga puta, Nataša nam je pružila priliku da proširimo naš skromni umetnički rad sa tonskom euritmijom, i predstavila nam je svoju saradnicu iz Berlina, Valentinu Jatsenko sa kojom smo ostvarili izuzetno dobru saradnju i imali mogućnost da prvi put osetimo širinu ruskog duha umetnički primenjenog:

Izvodi sa kursa euritmije

“U Moskvi su krenuli sa jednom knjigom tonske euritmije. Svi su govorili da se euritmija ne može tako vežbati, da knjiga nije dovoljna. Ali srce je nekad jače od pameti. Ispočetka nije bilo sale za euritmiju. Nije bilo klavira. Pokušalo se sa jednom violinom. I istrajalo. Klavir i sala su se sami pojavili.

Muzika - to je čovekova duša. Muzika je jako važna. Čovek može mnogo da uradi za sebe ako savije ruku, postavi je u nivou grudi i pokuša da spuštanjem i podizanjem ruke prati visinu tona. Koncentracija je ključna reč. Muzika koja se “spušta” vuče čoveka prema zemlji i širi ga. Kao zvono koje se širi prema dole. Muzika koja se “penje” istanjuje čoveka, tera ga da se istegne prema nebu. Ritam je izuzetno važan. Današnji mladi slušaju muziku gde se isti, nepromenjeni ritam ponavlja u beskraj. Za takav ritam nije potrebno nimalo truda da bi se pratio. Nimalo koncentracije. Zato je takav ritam udoban mladima, ali on zaglupljuje čoveka. Veliku stvar za sebe čovek može da uradi već time ako pokuša da korača u ritmu, da prati ritam muzike, da pokuša svoje korake da uskladi sa ritmom, da usporava kad muzika uspori, da ubrza kad muzika ubrza. Duša čovekova ulazi u ritam i oseća se tu dobro. Jer muzika i duša su jedno... “

Zahvaljujemo se Nataši i Valentini na trudu.

Umiranje umetnosti

Nikola Krstić

(Tekst preuzet iz časopisa »Upoznaj sebe« od aprila 1937)

Mi živimo danas u dobu tehnike. Opkoljeni smo svetom mašina, svetom »mrtvog«. Uobrazivši da je i on sam samo neka komplikovana mašina, čovek postaje nesposoban da bude stvaralac. Postaje sve nesposobniji da doživljava i da stvara umetnost. Naše građevine nemaju svog stila, bar ne takvog stila koji bi spadao u umetnost. Naše su umetnosti u dekadenciji i idu ka neumetničkom. Odvojeni smo od prirode i ne čujemo šapat njenih dobrih duhova. Ne čujemo glasove koji oživljuju i ozdravljaju. Ono

lepo i dobro, bitno ljudsko, ne razvija se u nama, već vene. Crni duhovi koji su se uselili u svet naših mašina, kazuju nam svoje mračne sugestije: da je čovek samo materija, da istine i lepote i dobrote nema, i da je cela vasseljena samo skup nekih tamnih, pustih i nerazumnih zbivanja. I te smo mračne sugestije mi nazvali »savremenim načinim mišljenja«.

I zato nije čudo da se danas oni pesnici u kojima živi iskra lepote i istine ne cene, i nije čudo da antologije pesama nisu ispunjene umetnošću, već surogatima umetnosti. Ne oseća se razlika između doživljenog i izmišljenog, rođenog i iskombinovanog. I zato danas nije dovoljno cenjena i čitana zbirka pesama »Na pragu«, Veljka Petrovića. Specifično srpsko, proglašava se za nenacionalno, lepota se ne vidi, mudrost se ne čuje.

I baš u jednoj pesmi Veljka Petrovića,-čija bi zbirka pesama trebalo da se nalazi u svakom našem domu,-rečeno je ono što hoće da kaže naš članak, ali rečeno je onako kako to kazuje umetnost, čarobno i začaravajući i budeći u nama jedno novo čulo, čulo lepote, ono čulo koje nas vodi višim svetovima. Jedino čulo koje nas na ispravan način vodi višim svetovima.-Ta je pesma »Priča umire«.

Evo te pesme:

Duboki grabik miruje. Sa trudi,
Kao s lepeze, suza jedna kanu.
U trulom panju ušara se budi,
A u čestaru mesec nemo planu.

Stojim i čekam da se priča javi:
-na sočnoj gljivi patuljak sa krunom
od suvog zlata, na sumornoj glavi,
i do pojasa s proređenom vunom.

Na mahovini, tu bez koloseka,
Skriva se duša starih, dobrih snova.
Od košutina ona živi mleka,
A umire od seče i lovova.

I kad se sruši kruna zadnjeg debla,
I crno zrno od nekuda plane,
Ona će pasti, ranjena ozebla,
Nagde u mrazu-k'o poslednje lane.

Da, zaista, priča umire. Ono iskonsko umetničko, iskonsko stvaralačko ljudske duše, umire. Ono što se rađalo u ljudskoj duši i klijalo iz nje kao cvet iz stabljike, sve ređe se rađa. Udaljila se od nas duša »starih, dobrih snova«. Nije ona s nama, u našim gradovima, u našem ogrubelom mišljenju, gde nema čime da se hrani, jer

Od košutina ona živi mleka,
A umire od seče i lovova.

I razarajući sklop prirode, pripremajući sirovine za svoju tehničku revoluciju, mi ubijamo i nju, dušu »starih, dobrih snova«. Onih snova koji nas ozdravljaju, koji nas čine ljudima.

Izgubili smo čak i osećaj jezika, prekinuli smo vezu sa genijem govora, i svoje maternje jezike pretvaramo u nešto što liči na esperanto. Ne znamo više da svaki glas znači doživljaj, a svaka reč doživljavanje. Ne osećamo pojedine reči, njihovu težinu, njihovu dušu, njihov dah, muziku, slikovitost. Ne doživljavamo lepotu pojedinih reči ove pesme, ni lepotu njihovoga sklopa. Zaboravili smo da je lepota odeća istine. Prestajemo da imamo pravo da se nazivamo ljudima.

Pa šta da se radi? Da li da napustimo tehničku civilizaciju,- i da li je to moguće? Da li da se vratimo prirodi kao što to propovedaju Ruso, Tolstoj, Gandi? Zar današnje teškoće i nesreće nemaju svog smisla, da li od njih treba bežati, zar one ne postoje da bi mi ojačali pobeđujući ih?

Pomognuti duhovnom naukom, sopstvenom snagom treba da zaronimo u onu oblast iz koje su nam dolazili »stari, dobri snovi«, iz kojih jedino može da dođe ono što nas ozdravljuje i što nas čini boljima, što će nam omogućiti da ostvarimo sebe i svoju misiju u vasseljeni:lepota i mudrost. Da, ono što nam je nekada preko prirode došaptavano, treba da dosegnemo ličnim naporom. I nekadanji šapat preobrazice se u jasne reči. -Kada u sebi pobedimo buku moderne tehnike, čućemo govor zvezda.

Euritmijaska predstava u Beogradu

U petak, 10. oktobra 2003 godine, u pozorištu »Slavija« je održana euritmijaska predstava
I Nebo i Zemlja
I Zemlja i Nebo.

Učesnici programa su bili:

Euritmija: Nataša Kraus (Berlin)
Valentina Jatsenko (Berlin)
Govor: Gabrijela Balog (Zagreb)
Korepetitor: Edita Majorfi (Zrenjanin)
Osvetljenje: Juergen Hertling (Dizeldorf).

Tokom cele predstave, smenjivala se govorna i tonska euritmija, a osamdesetak gledalaca, imalo je priliku da na sasvim nov način doživi dela klasične umetnosti koja su predstavljena.

U okviru govorne euritmije, predstavljeni su i dole navedeni stihovi, a u tonskoj euritmiji, dela Rahmanjinova, Skrjabina i Medtnera.

Raznolikost boja u kostimima i svetlu, duboka ozbiljnost i predanost umetnica, lelujanje velova znalački potpomognuto svetlom uz kontraste boja, na momente su činili scenu oslobođenu zemaljske težine, a učesnike na njoj stanovnicima nekih drugih svetova.

Zahvalni smo na ovom izuzetnom poklonu koji su nam priredile Nataša i Valentina.

...«Ono što čovek unutrašnje doživi, može do najsitnijih detalja naći svoj izraz u njegovom spoljašnjem pokretu. I ukoliko umetnost svoj ideal mora da traži u tome, da sagledavanjem čulnog, istovremeno i nešto duhovno sagledava, ali nikad da ne sagledava u apstraktnom, nego da u čulnom otkrovenju uvek ima duhovno ispred sebe. To otkrovenje je onda, upravo u euritmijaskoj umetnosti najintenzivnije. Jer ono što imamo ispred sebe, kad u momentu njegovog pojavljivanja kao euritmiste, duhovno-duševnog čoveka ispunjava i ono što u njegovoj duši živi, baš to treba da se izlije u spoljašnje čulno vidljivi pokret. Duhovno i duševno, što je nevidljivo, treba da postane sasvim vidljivo«...

Rudolf Štajner

Slušajući nepoznat jezik, tim jasnije čujemo mu melodiju (dosledno, rođene smo najmanje svesni).
Odudara, čudna bude, ne leži kao svoja rodna; valja se kao instrument uporno preudešavati, pa da dirne živac. Tako i učeći tuđe jezike, čovek se podešava raznim melodikama. Jeli se ikad pomislilo, šta pri tom biva sa svojom maternjom, a ona je sušti duh?

Momčilo Nastasijević

Struci belog ljiljana ruži
Ruži će rumenjoj da se pridoda.
Srce se snovima služi
Večitu istinu nama da oda.

Reč nosi proročku silu!
Biser u pehar svako nek slije.
Našu golubicu milu
Opašu prsteni prastare zmije.

Slobodno srce ne strepi
Od Prometejevog plamenog sjaja.
Prečisti golub uzleti
Između ognjenih prstena zmaja.

Pevajte: bura nek kruži!
Samo u vrtlogu mirna je voda.
Struci belog ljiljana ruži
Ruži će rumenjoj da se pridoda.

Vladimir Solovjov
prevod: Bojana Mišković

Kada čovek, toplo s ljubavlju
Se kao duša svetu da,
Kada čovek svetlost u mislima
Od sveta duh dobija
Tad će u duhom-osvetljenoj duši
Tad će u dušom- nošenom duhu
Duhovni čovek u telesnom čoveku
Istinski se otkriti.

Rudolf Štajner

Šta nama ostaje posle tolikih procvata u svetu? Ako je iole još ostalo nagona da se sebi i drugima saopštimo najdubljom (čitaj:opštečovečanskom) stranom svoje prirode, valja nam se bukvalno vratiti maternjoj melodiji. Žilavost je duha da odoli svemu, da svari sve, baš u njoj, a ona je oslabila u nama od pasivnog podavanja tuđim talasima. Neutralisalo nam se u duhu, vlada neka trostruko ukrštena melodija, i čime se zavaramo da smo koraknuli kulturno, ništa je manje nego nepremostiva brana svemu što bi da stvaralački pođe iz nas: gubimo sve više ključ svoje tajne. Treba velikog posta i kajanja. Ništa, opšte čovečanske vrednosti nije postalo slučajnim ukrštanjem spolja. Kobna je obmana posredi. Svima pripadne, samo ko je korenom duboko prodro u rodno tle. Jer, opšte čovečansko u umetnosti, koliko je cvetom iznad, toliko je korenom ispod racionalnog.

Momčilo Nastasijević

Dragi naši čitaoci,

Bilten koji čitate je prvi u drugoj godini izlaženja. To je, za nas, jedan mali jubilej vredan pažnje. Bilo bi lepo da smo ga mogli obeležiti na SUSRETIMA, no ove jeseni su nam stigli pozdravi od Tomasa iz Berlina sa porukom: «Sledeće godine...»(Naravno, to zavisi u mnogome i od nas.) Postavlja se pitanje da li je Bilten ispunio svoj zadatak? Kako treba da teče njegovo sazrevanje u smislu sakupljanja što više informacija o aktivnostima ljudi zainteresovanih za Antroposofiju u Srbiji? Da li je početna ideja-kontinuitet između Susreta i komunikacija među ljudima, prvenstveno među onima koji se interesuju za Antroposofiju, zaživela? Bilten nema pretenzije da izraste u bilo šta drugo do sredstvo za informisanje, običnom i elektronskom poštom, pa vas podsećamo da će blagovremena informacija doprineti većoj uspešnosti svake inicijative.

Sa nadom da smo vas podstakli da nam odgovorite na neka od pitanja, da nam date povratnu informaciju i podržite nas rad, pozdravljaju vas

Siniša Nikolić i Dobrila Kovačević